

2.3 ΜΗ ΝΤΕΤΕΡΜΕΝΙΣΤΙΚΑ ΠΕΠΕΡΑΣΜΕΝΑ ΑΥΤΟΜΑΤΑ

Στη συνέχεια θα γράφουμε ΝΠΑ σαν τη συντομογραφία του ‘ντετερμινιστικού πεπερασμένου αυτόματου.’

Ορισμός: Ένα μη ντετερμινιστικό πεπερασμένο αυτόματο (ΜΠΑ) είναι μια πεντάδα $M = (Q, \Sigma, \delta, q_0, F)$ όπως στον ορισμό του ΝΠΑ με τη μόνη διαφορά ότι τώρα οι τιμές που παίρνει η συνάρτηση μετάβασης είναι σύνολα καταστάσεων, δηλαδή:

$$\delta: Q \times \Sigma \rightarrow 2^Q.$$

Ισοδυναμία ΜΠΑ και ΝΠΑ:

Θεώρημα: Έστω $M = (Q, \Sigma, \delta, q_0, F)$ ένα ΜΠΑ που αναγνωρίζει την γλώσσα L , όπου:

$$Q' = 2^Q \text{ και } q' \in 2^Q, q' = \{q_1, \dots, q_k\} \text{ συμβολίζεται ως } q' = [q_1, \dots, q_k],$$

$\delta': Q' \times \Sigma \rightarrow Q'$ ορίζεται ως εξής:

$$\delta'([q_1, \dots, q_i], \sigma) = [p_1, \dots, p_j] \Leftrightarrow \delta(\{q_1, \dots, q_i\}, \sigma) = \{p_1, \dots, p_j\},$$

$$\text{όπου } \delta(\{q_1, \dots, q_i\}, \sigma) = \bigcup_{k=1}^i \delta(q_k, \sigma),$$

$$q'_0 = [q_0],$$

$$F' = \{q' \in Q' : q' \cap F \neq \emptyset\}.$$

Άμεσος Τρόπος Κατασκευής του Αντίστοιχου ΝΠΑ για ένα ΜΠΑ:

Έστω ότι έχουμε ένα ΜΠΑ. Φτιάχνουμε το αντίστοιχο ΝΠΑ ως ένα κατευθυνόμενο γράφο με τον εξής τρόπο:

Θεωρούμε τον πίνακα της συνάρτησης μετάβασης του ΝΠΑ. Οι στήλες του τώρα για a και b αποτελούνται από σύνολα, γενικώς, καταστάσεων. Για αυτό το λόγο, ο πίνακας αυτός θα ονομάζεται πίνακας των συνόλων της συνάρτησης μετάβασης. Οι καταστάσεις σημειώνονται με τους δείκτες και τα σύνολα καταστάσεων γράφονται με τους δείκτες συνεχόμενα χωρίς κόμμα. Π.χ.:

q	$\delta(q, a)$	$\delta(q, b)$
0		
.		
.		
i	$kl\dots m$	$rs\dots t$
.		
.		
n		

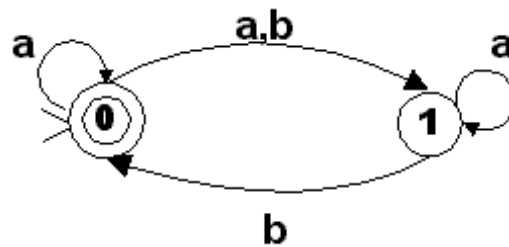
→ Αυτό σημαίνει: $\delta(q_i, a) = \{q_k, q_l, \dots, q_m\}$
 $\delta(q_i, b) = \{q_r, q_s, \dots, q_t\}$

Τα στοιχεία των στηλών του $\delta(q, a)$ και του $\delta(q, b)$ γίνονται κόμβοι του ΝΠΑ. Ο κόμβος που ακολουθεί έναν κόμβο που αποτελείται από σύνολο καταστάσεων απαρτίζεται από την ένωση των καταστάσεων του συνόλου αυτού. Δηλαδή:

$$\delta(q_{k\dots m}, a) = \delta(q_k, a) \cup \delta(q_l, a) \cup \dots \cup \delta(q_m, a)$$

Συμβολισμός τελικών καταστάσεων: Στον πίνακα των συνόλων της συνάρτησης μετάβασης, οι τελικές καταστάσεις θα συμβολίζονται με υπογράμμιση.

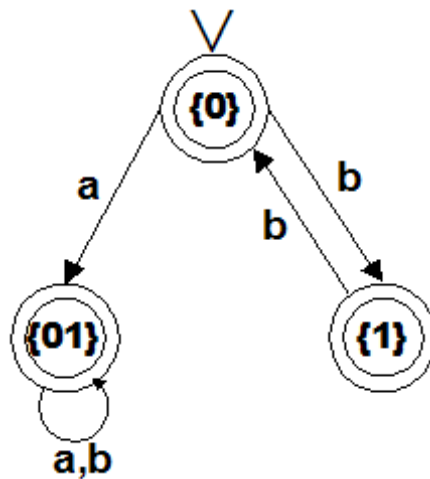
Παράδειγμα 1: Έστω το ΜΠΑ:

Ο πίνακας των συνόλων της συνάρτησης μετάβασης είναι:

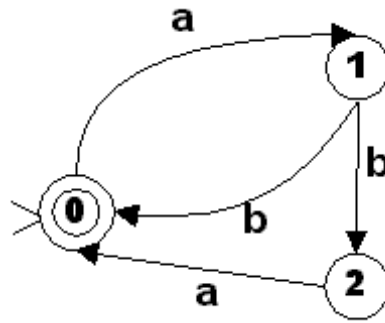
q	$\delta(q, a)$	$\delta(q, b)$
0	<u>01</u>	1
1	1	<u>0</u>

Άρα, το αντίστοιχο ΝΠΑ είναι:

Προφανώς, οποιαδήποτε λέξη αρχίζει με a αναγνωρίζεται από το αυτόματο. Όσο για τις λέξεις που αρχίζουν με b , αναγνωρίζονται αφενός εκείνες που περιέχουν άρτιο πλήθος των b κι αφετέρου εκείνες που έχουν ένα πρόθεμα της μορφής $(bb)^*a$. Επομένως, $L = (bb)^*(\epsilon + a(a+b)^*)$.

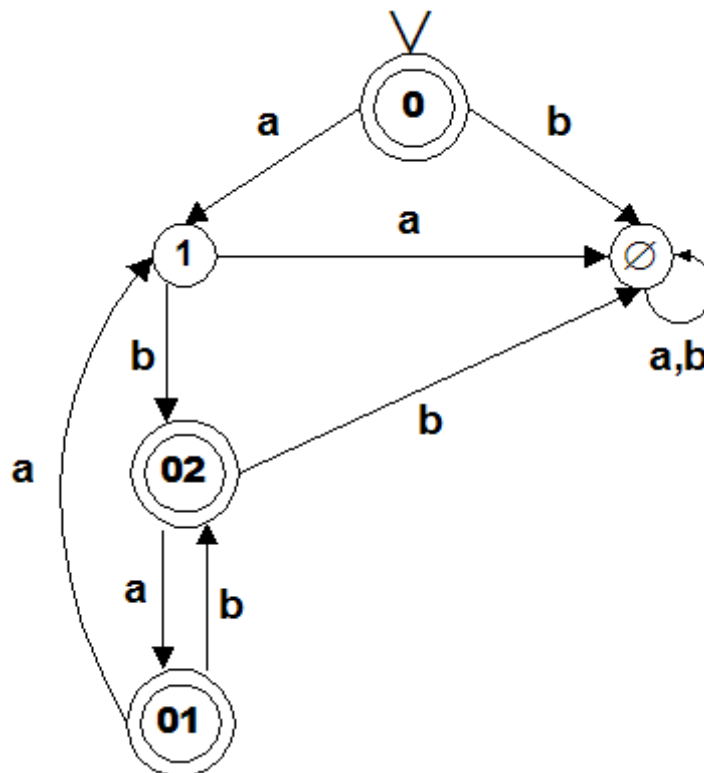
Παράδειγμα 2: Έστω το ΜΠΑ:

Ο πίνακας των συνόλων της συνάρτησης μετάβασης είναι:

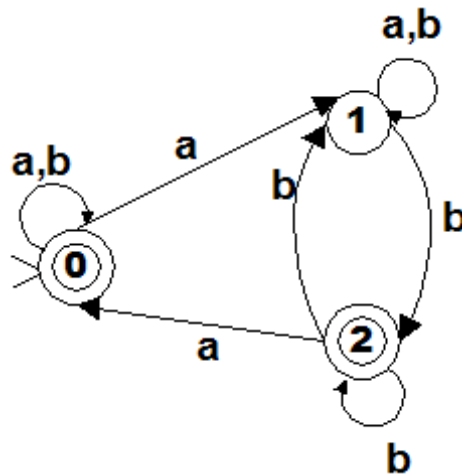
q	$\delta(q, a)$	$\delta(q, b)$
0	1	$\emptyset$
1	$\emptyset$	<u>02</u>
2	<u>0</u>	$\emptyset$

Άρα, το αντίστοιχο ΝΠΑ είναι:

Προφανώς, οι λέξεις που τερματίζουν είναι οι ab, aba κι όλες οι συνενώσεις τους. Δηλαδή, $L = (ab + aba)^*$.

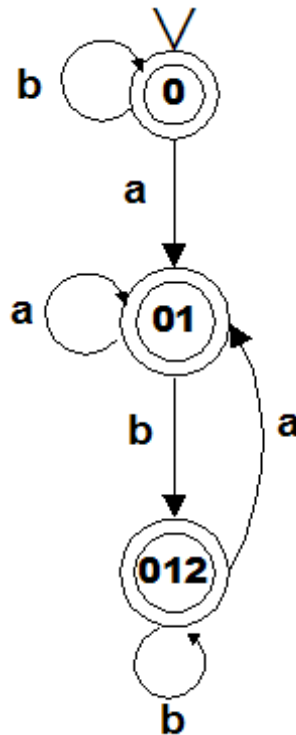
Παράδειγμα 3: Έστω το ΜΠΑ:

Ο πίνακας των συνόλων της συνάρτησης μετάβασης είναι:

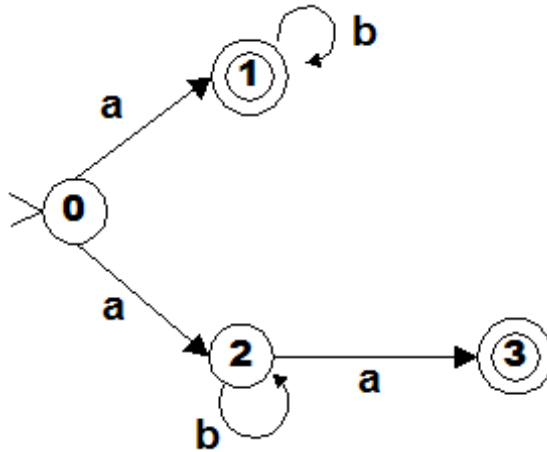
q	$\delta(q, a)$	$\delta(q, b)$
0	<u>01</u>	<u>0</u>
1	1	<u>12</u>
2	0	<u>12</u>

Άρα, το αντίστοιχο ΝΠΑ είναι:

Επειδή όλες οι καταστάσεις του αυτόματου αυτού είναι τελικές, αναγνωρίζονται όλες οι λέξεις. Δηλαδή, τώρα, $L = (a + b)^*$.

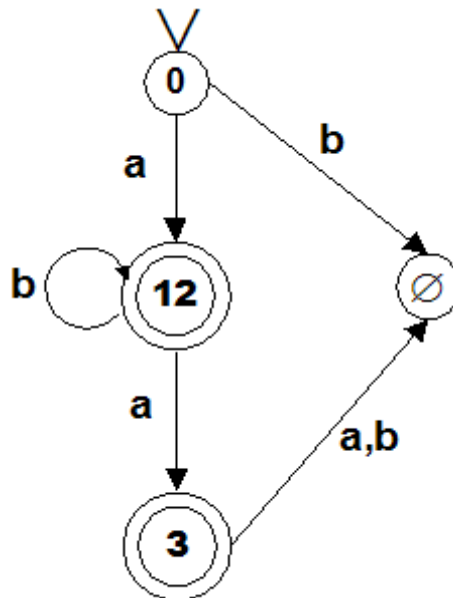
Παράδειγμα 4: Έστω το ΜΠΑ:

Ο πίνακας των συνόλων της συνάρτησης μετάβασης είναι:

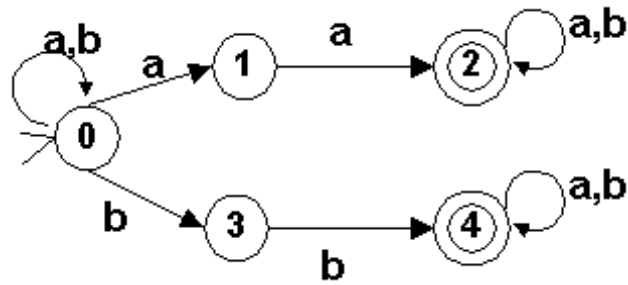
q	$\delta(q, a)$	$\delta(q, b)$
0	<u>12</u>	$\emptyset$
1	$\emptyset$	<u>1</u>
2	<u>3</u>	2
3	$\emptyset$	$\emptyset$

Άρα, το αντίστοιχο ΝΠΑ είναι:

Προφανώς, η αναγνωριζόμενη γλώσσα είναι $L = ab^* + ab^*a$.

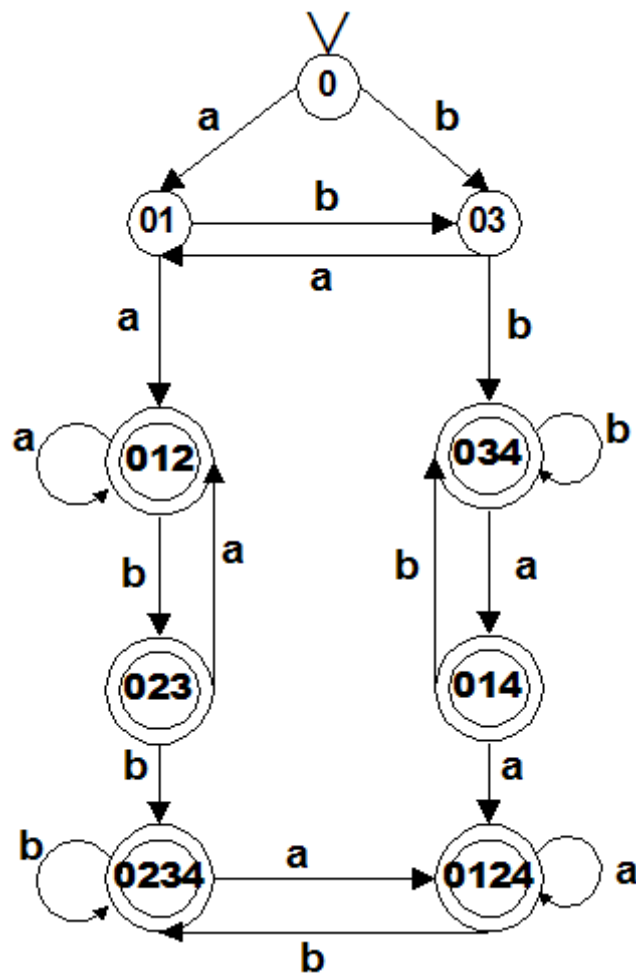
Παράδειγμα 5: Έστω το ΜΠΑ:

Ο πίνακας των συνόλων της συνάρτησης μετάβασης είναι:

q	$\delta(q, a)$	$\delta(q, b)$
0	01	03
1	<u>2</u>	$\emptyset$
2	2	2
3	$\emptyset$	<u>4</u>
4	4	4

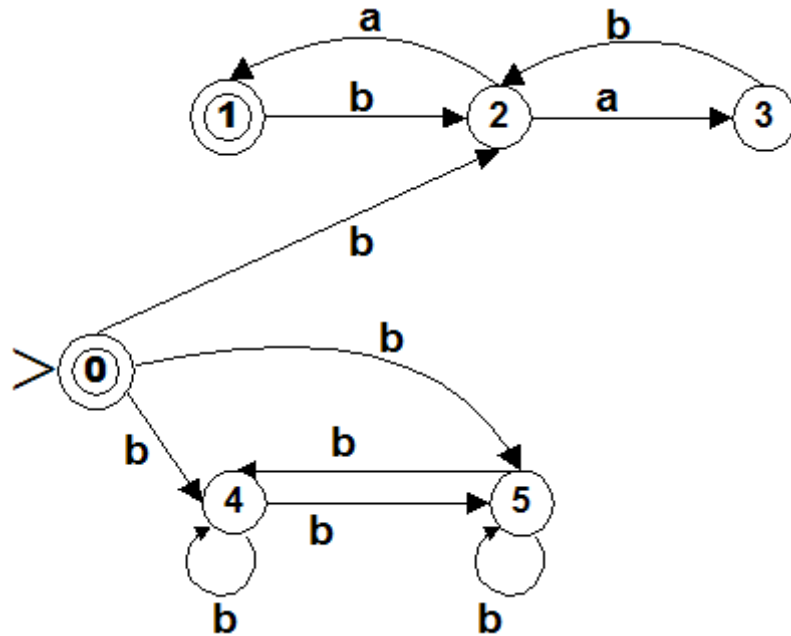
Άρα, το αντίστοιχο ΝΠΑ είναι:

Όσον αφορά την αναγνωριζόμενη γλώσσα, φαίνεται πιο εύκολα ποιά είναι από το αρ-

χικό ΝΠΑ: πρέπει να περιέχει είτε δυο συνεχόμενα a ή δυο συνεχόμενα b . Δηλαδή, $L = (a + b)^*(aa + bb)(a + b)^*$.

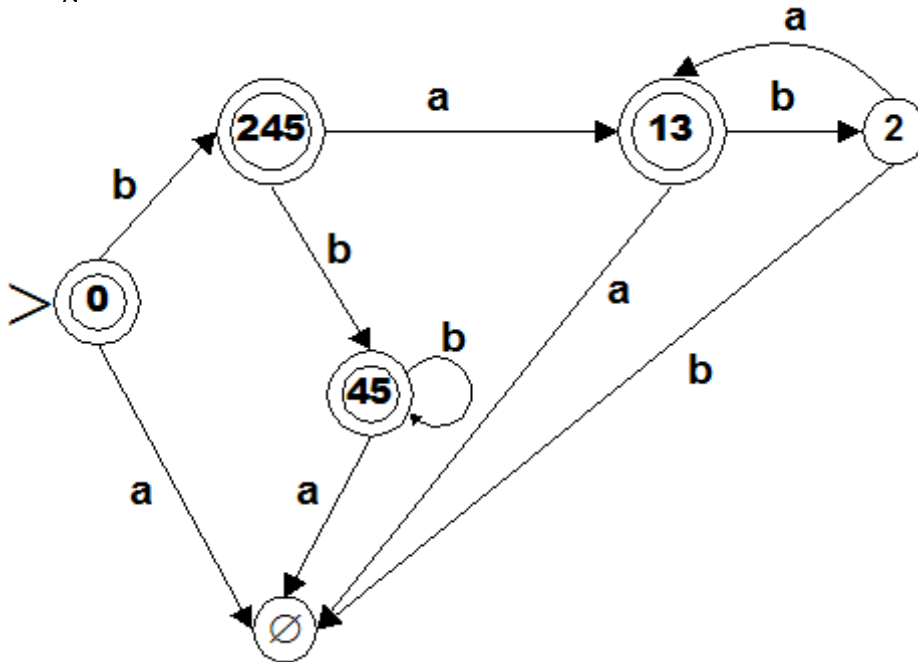
Παράδειγμα 6: Έστω το ΜΠΑ:

Ο πίνακας των συνόλων της συνάρτησης μετάβασης είναι:

q	$\delta(q, a)$	$\delta(q, b)$
0	$\emptyset$	<u>245</u>
1	$\emptyset$	2
2	<u>13</u>	$\emptyset$
3	$\emptyset$	2
4	$\emptyset$	<u>45</u>
5	$\emptyset$	<u>45</u>

Άρα, το αντίστοιχο ΝΠΑ είναι:

Προφανώς, η αναγνωριζόμενη γλώσσα είναι $L = b^* + (ba)^*$.

ΜΗ ΝΤΕΤΕΡΜΙΝΙΣΤΙΚΑ ΠΕΠΕΡΑΣΜΕΝΑ ΑΥΤΟΜΑΤΑ ΜΕ ε -ΚΙΝΗΣΕΙΣ

Ορισμός: Ένα ΜΠΑ με ε -κινήσεις (ΜΠΑ- ε) είναι ένα ΜΠΑ, στο οποίο μπορούν να γίνονται μεταβάσεις χωρίς ανάγνωση οποιουδήποτε συμβόλου, δηλαδή, με συνάρτηση μετάβασης:

$$\delta: Q \times (\Sigma \cup \{\varepsilon\}) \rightarrow 2^Q.$$

Θεώρημα: Για κάθε ΜΠΑ- ε υπάρχει ένα ΜΠΑ που αναγνωρίζει την ίδια γλώσσα. Πιο συγκεκριμένα, αν το ΜΠΑ- ε είναι $M = (Q, \Sigma, \delta, q_0, F)$ με $\delta: Q \times (\Sigma \cup \{\varepsilon\}) \rightarrow 2^Q$, τότε το ΜΠΑ είναι $M' = (Q, \Sigma, \delta', q_0, F')$, όπου:

$$\delta'(q, \sigma) = \varepsilon(\delta)\varepsilon(q, \sigma),$$

$$\varepsilon(q) = \{p \in Q: \exists \text{ μονοπάτι } q \rightarrow p \text{ μόνο με } \varepsilon \text{ αναγνώσεις}\},$$

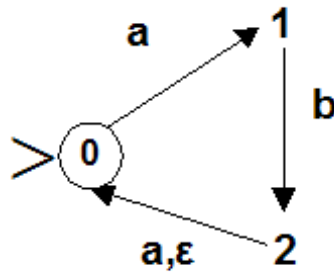
$$\varepsilon(P) = \bigcup_{q \in P} \varepsilon(q), \text{ για } P \in 2^Q,$$

$$q \in \varepsilon(q), \forall q \in Q,$$

$$F' = F \cup \{q \in Q: \varepsilon(q) \cap F \neq \emptyset\}.$$

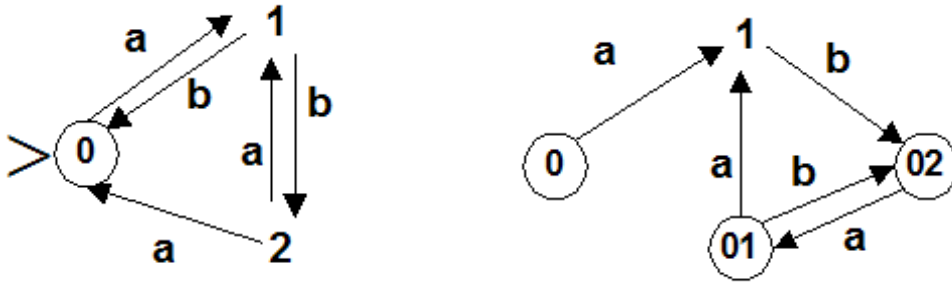
Παράδειγμα 7: Έστω το ΜΠΑ-ε

Ο πίνακας των συνόλων των συναρτήσεων μετάβασης δ και δ' είναι:

q	$\delta(q, a)$	$\delta(q, b)$	$\delta(q, \varepsilon)$	$\varepsilon(q)$	$\delta(\varepsilon(q), a)$	$\delta(\varepsilon(q), b)$	$\delta'(\varepsilon(q), a)$	$\delta'(\varepsilon(q), b)$
<u>0</u>	1	$\emptyset$	$\emptyset$	<u>0</u>	1	$\emptyset$	1	$\emptyset$
1	$\emptyset$	2	$\emptyset$	1	$\emptyset$	2	$\emptyset$	02
2	0	$\emptyset$	0	<u>02</u>	01	$\emptyset$	01	$\emptyset$

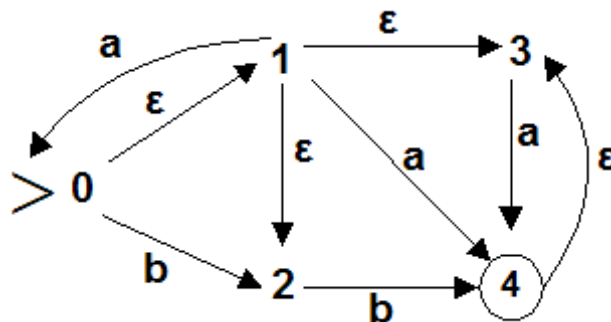
Άρα τα αντίστοιχα ΜΠΑ και ΝΠΑ είναι:

Επομένως, η αναγνωριζόμενη γλώσσα είναι:

$$L = (ab + aba)^*$$

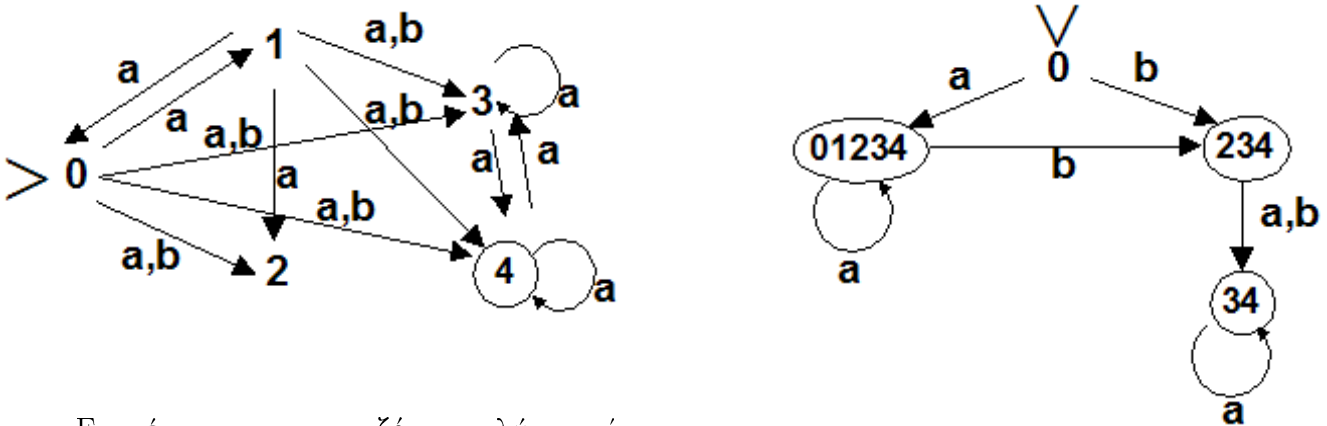
Παράδειγμα 8: Έστω το ΜΠΑ-ε

Ο πίνακας των συνόλων των συναρτήσεων μετάβασης δ και δ' είναι:

q	$\delta(q, a)$	$\delta(q, b)$	$\delta(q, \varepsilon)$	$\varepsilon(q)$	$\delta(\varepsilon(q), a)$	$\delta(\varepsilon(q), b)$	$\delta'(\varepsilon(q), a)$	$\delta'(\varepsilon(q), b)$
0	$\emptyset$	2	1	0123	04	24	01234	234
1	04	$\emptyset$	23	123	04	4	01234	34
2	$\emptyset$	4	$\emptyset$	2	$\emptyset$	4	$\emptyset$	34
3	4	$\emptyset$	$\emptyset$	3	4	$\emptyset$	34	$\emptyset$
<u>4</u>	$\emptyset$	$\emptyset$	3	<u>34</u>	4	$\emptyset$	34	$\emptyset$

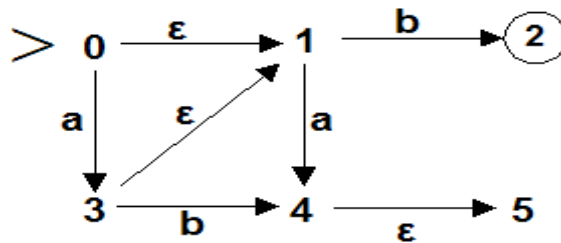
Άρα τα αντίστοιχα ΜΠΑ και ΝΠΑ είναι:

Επομένως, η αναγνωριζόμενη γλώσσα είναι:

$$L = a^*(\varepsilon + ba^* + bba^*).$$

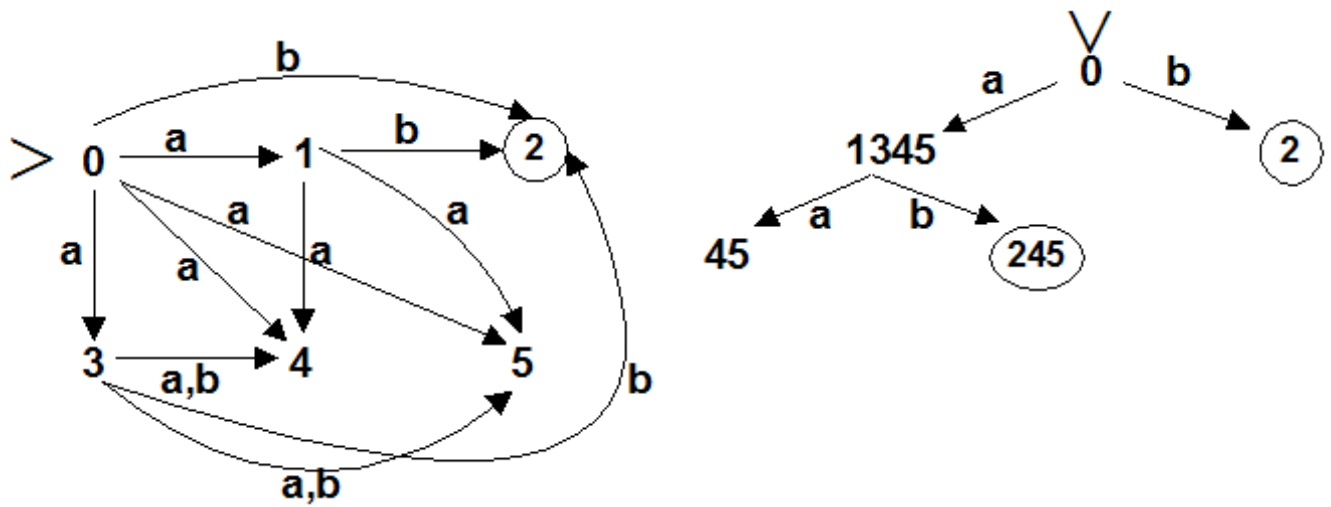
Παράδειγμα 9: Έστω το ΜΠΑ- ε

Ο πίνακας των συνόλων των συναρτήσεων μετάβασης δ και δ' είναι:

q	$\delta(q, a)$	$\delta(q, b)$	$\delta(q, \varepsilon)$	$\varepsilon(q)$	$\delta(\varepsilon(q), a)$	$\delta(\varepsilon(q), b)$	$\delta'(\varepsilon(q), a)$	$\delta'(\varepsilon(q), b)$
0	3	$\emptyset$	1	01	34	<u>2</u>	1345	<u>2</u>
1	4	2	$\emptyset$	1	4	<u>2</u>	45	<u>2</u>
<u>2</u>	$\emptyset$	$\emptyset$	$\emptyset$	2	$\emptyset$	$\emptyset$	$\emptyset$	$\emptyset$
3	$\emptyset$	4	1	13	4	<u>24</u>	45	<u>245</u>
4	$\emptyset$	$\emptyset$	5	45	$\emptyset$	$\emptyset$	$\emptyset$	$\emptyset$
5	$\emptyset$	$\emptyset$	$\emptyset$	5	$\emptyset$	$\emptyset$	$\emptyset$	$\emptyset$

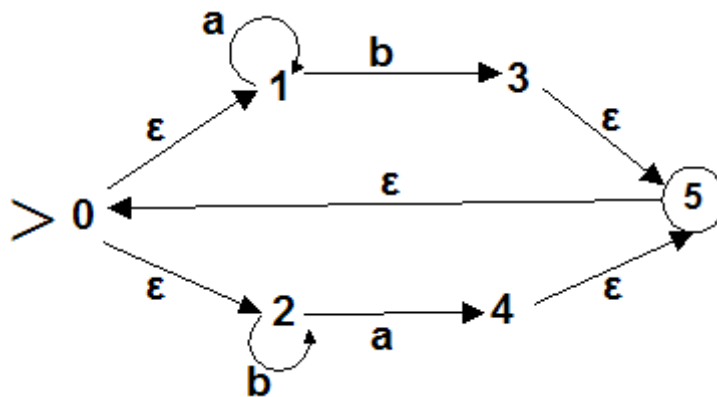
Άρα τα αντίστοιχα ΜΠΑ και ΝΠΑ είναι:

Επομένως, η αναγνωριζόμενη γλώσσα είναι (κάτι που άλλωστε φαίνεται αμέσως από το αρχικό ΜΠΑ-ε):

$$L = b + ab.$$

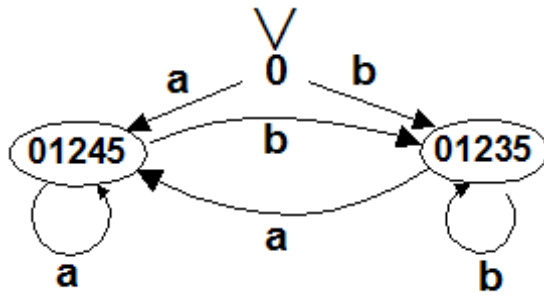
Παράδειγμα 10: Έστω το ΜΠΑ-ε

Ο πίνακας των συνόλων των συναρτήσεων μετάβασης δ και δ' είναι:

q	$\delta(q, a)$	$\delta(q, b)$	$\delta(q, \varepsilon)$	$\varepsilon(q)$	$\delta(\varepsilon(q), a)$	$\delta(\varepsilon(q), b)$	$\delta'(\varepsilon(q), a)$	$\delta'(\varepsilon(q), b)$
0	$\emptyset$	$\emptyset$	12	012	14	23	<u>01245</u>	<u>01235</u>
1	1	3	$\emptyset$	1	1	3	1	<u>01235</u>
5	4	2	$\emptyset$	2	4	2	<u>01245</u>	2
3	$\emptyset$	$\emptyset$	5	01235	14	23	<u>01245</u>	<u>01235</u>
4	$\emptyset$	$\emptyset$	5	01245	14	23	<u>01245</u>	<u>01235</u>
<u>5</u>	$\emptyset$	$\emptyset$	0	0125	14	23	<u>01245</u>	<u>01235</u>

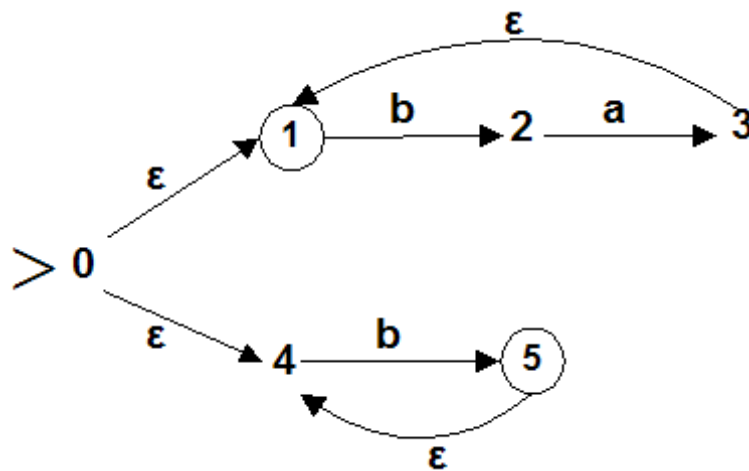
Άρα το αντίστοιχο ΝΠΑ είναι:

Προφανώς, αναγνωρίζονται όλες οι λέξεις πλην της ϵ , δηλαδή:

$$L = (a + b)^+.$$

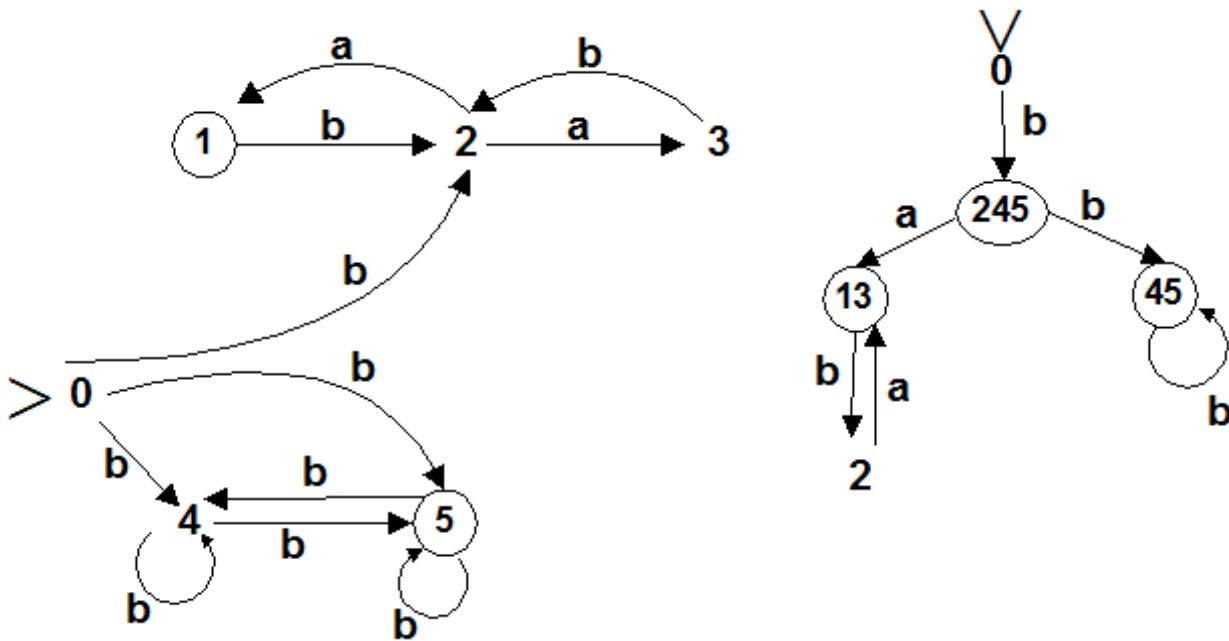
Παράδειγμα 11: Έστω το ΜΠΑ- ϵ

Ο πίνακας των συνόλων των συναρτήσεων μετάβασης δ και δ' είναι:

q	$\delta(q, a)$	$\delta(q, b)$	$\delta(q, \epsilon)$	$\epsilon(q)$	$\delta(\epsilon(q), a)$	$\delta(\epsilon(q), b)$	$\delta'(\epsilon(q), a)$	$\delta'(\epsilon(q), b)$
0	$\emptyset$	$\emptyset$	14	014	$\emptyset$	25	$\emptyset$	<u>245</u>
<u>1</u>	$\emptyset$	2	$\emptyset$	1	$\emptyset$	2	$\emptyset$	2
5	3	$\emptyset$	$\emptyset$	2	3	$\emptyset$	<u>13</u>	$\emptyset$
3	$\emptyset$	$\emptyset$	1	13	$\emptyset$	2	$\emptyset$	2
4	$\emptyset$	5	$\emptyset$	4	$\emptyset$	5	$\emptyset$	<u>45</u>
<u>5</u>	$\emptyset$	$\emptyset$	4	45	$\emptyset$	5	$\emptyset$	<u>45</u>

Άρα τα αντίστοιχα ΜΠΑ και ΝΠΑ είναι:

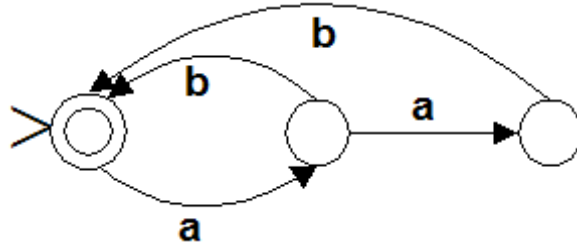
Επομένως, η αναγνωριζόμενη γλώσσα είναι:

$$L = b^+ + (ba)^+.$$

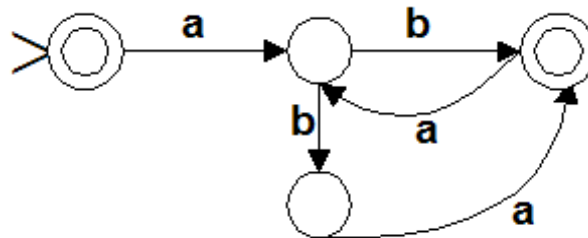
ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να βρεθούν τα ισοδύναμα ΜΠΑ για τα εξής ΝΠΑ:

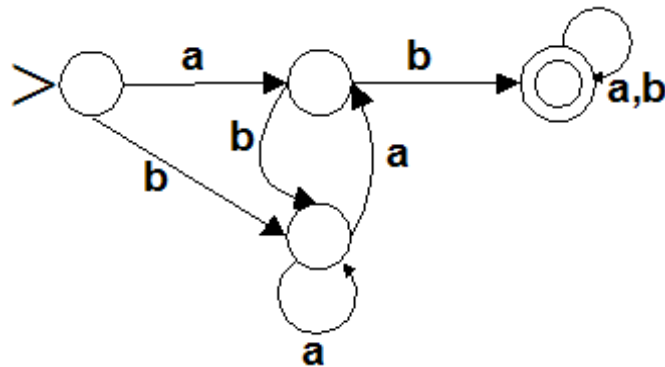
(i)

(ii)

(iii)

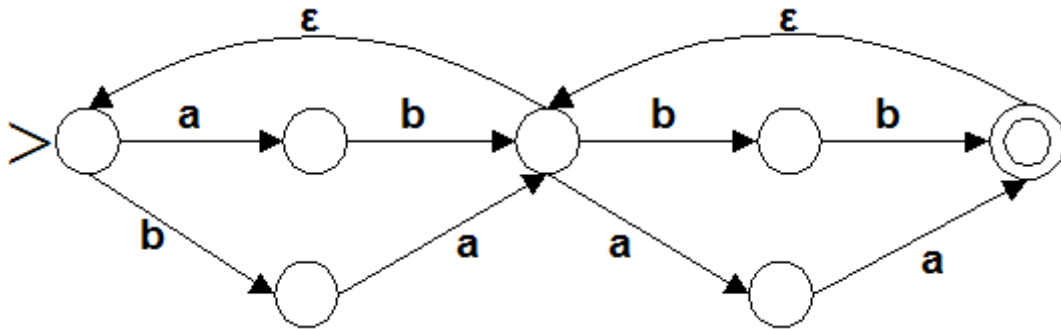
2. Βρείτε τα ΜΠΑ που αναγνωρίζουν τις παρακάτω γλώσσες και κατασκευάστε τα ισοδύναμα ΝΠΑ:

(i) $L = (ab + aab + aba)^*$,

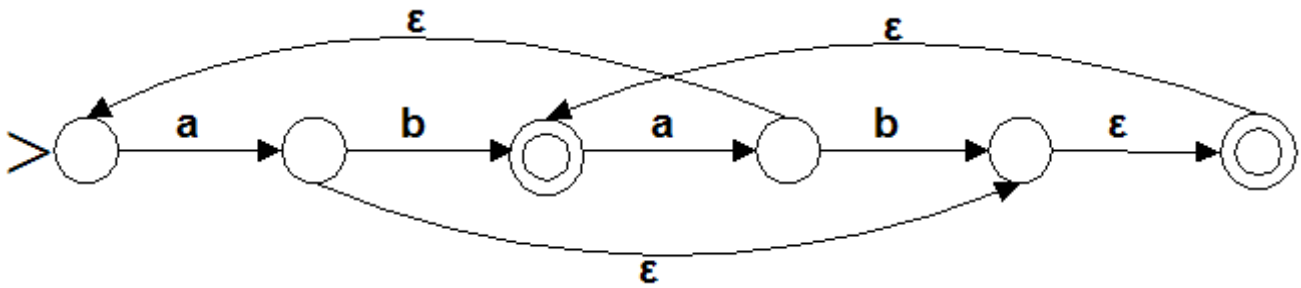
(ii) $L = (a + b)^* aabab$.

3. Να βρεθούν τα ισοδύναμα ΜΠΑ για τα εξής ΝΠΑ-ε:

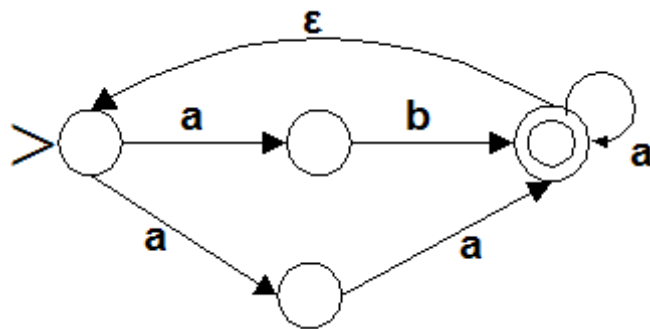
(i)

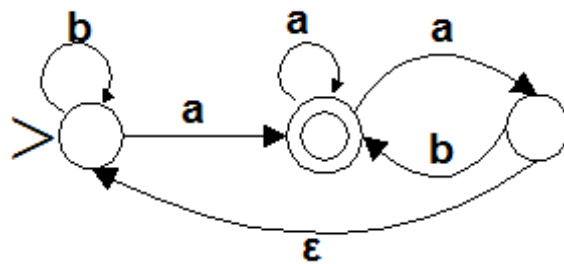
(ii)

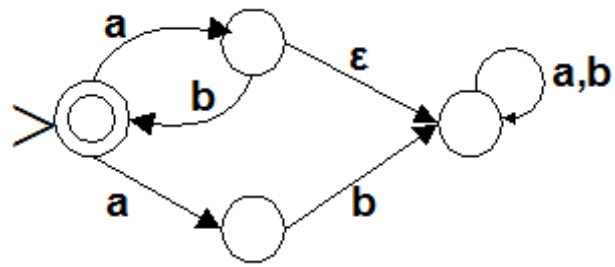
(iii)

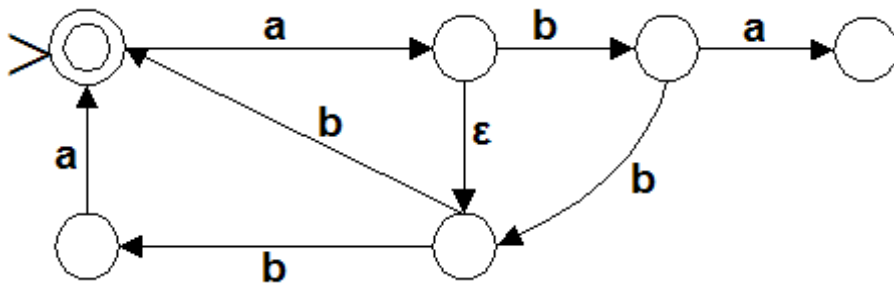
(iv)

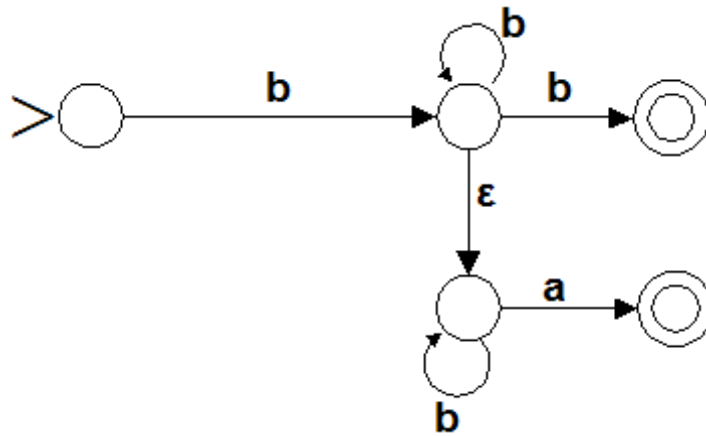
(v)

(vi)

(vii)

(viii)

